

תכנית יתד, התכנית הלאומית לצעירות וצעירים במצבי סיכון

סיכום ישיבת הוועדה הארצית 13.11.2017

נוכחים :

מירב דדיה-מולד, מנהלת התכנית; יואב בוקעי, ג'וינט אשלים; אפרת בן חורין, המוסד לביטוח לאומי; ירון בראון, ילדים בסיכוי; אריאלה איטח-קובו, צה"ל; שירן נגר, צה"ל; מירב שלו, משרד החינוך; חיה יצחקי, אוניברסיטת בר אילן; גלית ויזרמן, המשרד לפיתוח הפריפריה, הנגב והגליל; שלו ובו, הרשות לשירות לאומי-אזרחי; אפרת בנימין, המשרד לשיוויון חברתי; הילה סופרמן-הרניק, תכנית יתד; שלומית פסח-גלבוע, תכנית יתד; שלומי כהן, ג'וינט אשלים .

נעדרו:

יעל אגמון, משרד האוצר; שלומציון קאופמן רוזנברג, משרד הביטחון; רמי רוזן, משרד השיכון; שרה כהן, משרד הקליטה; רחלי ירדן, משרד המשפטים; דפנה מאור, גל יעקבי, משרד העבודה הרווחה והשירותים החברתיים; שולה מזוס, קרן וולפוביץ מזוס; רונית עמית, קרן גנדיר; ענבל דור קרבבל, עלם ;

עדכונים:

- הופץ מכתב מהמרכז לשלטון מקומי ומשרד הרווחה לראשי רשויות מקומיות שקיבלו תקן עו"ס מלווה צעירים כדי לקבל את תמיכתם בעבודה היישובית בכלל ובשולחן היישובי בפרט.
- צוות התכנית ממשיך לעבוד עם העו"סים ביישובים לנושא קידום העבודה המערכתית ביישוב. ניתנת הדרכה בנושא ומפותחים כלי עבודה.
- ב 12.12 יתקיים יום למידה צבא-קהילה. לעובדי תוכנית ניצוץ, שרות נוצ"ץ ועו"ס יתד ביישובים. חברי הוועדה מוזמנים לקחת חלק. (בשל העדר מקום, יום זה לא פתוח לעובדי ארגונים ומשרדים אחרים).

עיקרי הדברים עבודה עם צעירים במצבי סיכון בצה"ל:

השירות הצבאי יכול להיות שער ומעבר להשתלבות של צעירים במסלול הנורמטיבי, אך יכול גם להקשות עליהם. במסגרת תכנית יתד אנו מבקשים לפתח מנגנונים ותכניות שיאפשרו לקיים קשר בין הצד הצבאי והצד האזרחי בעבודה עם הצעיר .

עבודה עם אוכלוסיות מיוחדות בצה"ל - אריאלה איטח קובו:

- צה"ל אינו מגדיר באופן ספציפי אוכלוסייה של חיילים עם צרכי רווחה אלא מתייחס לאוכלוסיות ייחודיות. באמצעות תהליכי ניתוח מידע צה"ל מזהה מתגייסים שנתוניהם האישיים עלולים לנבא קשיים במהלך השירות ומתאים להם פתרונות שונים כמו קורסי עברית, קורס חוסן, וקורסים ייעודיים נוספים במחווה אלון ובחוות השומר.
- שיתוף הפעולה ופיתוח התכניות בשיתוף משרד הרווחה מהווה מהלך משמעותי בעבודה עם אוכלוסיות אלה. מהלך שיאפשר להתגבר על ההפרדה שהייתה קיימת בין העבודה עם החייל בתוך הצבא לבין העבודה עם המשפחה באזרחות. ברור היום כי הרקע המשפחתי

- של החייל, וההתמודדות שלו עם מכלול הצרכים ומורכבות החיים של המשפחה משפיע על ההשתלבות ועל האפשרות להשלים שירות צבאי תקין.
- משרד הרווחה ותכנית יתד הם הגורם המתכלל והמרכזי לעבודה עם צה"ל בכל הקשור לאוכלוסיות במצבי סיכון. עם זאת, ישנה חשיבות להתגייסות של כל המשרדים השותפים לתכנית כמענה משלים מעבר לתנאים שמעניק צה"ל והליווי של שירותי הרווחה. מטרה מרכזית של השיח עם השותפים לתכנית היא להביא לכדי יישום בפועל של ההבנה שאנחנו צריכים לשלב ידיים, לפעול יחד ולתת לחייל מענה מהיר ועורף חזק כדי שהחיילים המעוניינים בכך יוכלו להשלים את השירות.

עבודה משותפת משרד הרווחה-צה"ל - מירב דדיה מולד

- כרגע נמצאות בפיתוח מספר תכניות לחיילים יחד עם המוסד לביטוח לאומי ועם ג'וינט אשלים. אוכלוסיות היעד של התכניות המפותחות: חיילים במצבי סיכון המגיעים מישובים המוגדרים ע"י הצבא כישובים במיקוד, בהם יש אחוזי נשר וליקויי שירות גבוהים (31 ישובים מוגדרים כאלו); חיילים בבסיסים בהם יש אחוזי נשר גבוהים (23 בסיסים ברחבי הארץ); חיילים עריקים שיטופלו במסגרת בית דין משלב הנשען על המודל של בית המשפט הקהילתי.
- מטרת התכניות ליצור רצף בעבודה עם חיילים מהכנה לשירות, ליווי במהלך השירות ועד הכנה לשחרור.
- ערוץ עבודה משותף נוסף הוא המכינות הקדם צבאיות. אנו מעוניינים לפתח מודל בשיתוף הקרן לילדים בסיכון בביטוח הלאומי. מדובר בבניית מודל מותאם לאוכלוסייה של צעירים וצעירות בסיכון כאשר נדרשת עזרת הצבא בדחיית השירות לאותם צעירים.

הצגת התכניות המפותחות – שלומי כהן

תכנית ניצוץ – תכנית משותפת של השרות לנוער וצעירים, הקרן לילדים בסיכון בביטוח לאומי ואשלים.

- בתכנית ישולבו, בכל ישוב:
 - 50 מלש"בים, בעלי מוטיבציה לגיוס, שאינם מתגייסים מסיבות שונות. תתקיים עבודה איתם ועם הצבא להתאמת תהליך הגיוס.
 - 50 חיילים במהלך שירות עם בעיות הסתגלות. שיקבלו ליווי אישי וקשר טלפוני.
 - 50 חיילים לקראת שחרור – למשל כאלה שיש להם רישום פלילי בגלל בעיות משמעת. יקבלו הכנה לשחרור.
- לא בהכרח אותם חיילים לאורך המסלול.
- הפיילוט החל ב 8 יישובים ומספר בסיסים. עד תחילת 2019 יורחב ל 31 יישובים לפי הגדרת הצבא.
- כרגע נבנה מודל העבודה ומנגנון העבודה בתוך הבסיס ובין הבסיס לשירותי הרווחה ביישובים. המודל יכלול בנייה משותפת של תכנית התערבות יחד עם הצעיר, מערך הת"ש של הבסיס ומערך הרווחה ביישוב. סנכרון בין המענים שניתנים על ידי הצבא ועל ידי הרווחה או גורמים אזרחיים אחרים, והשלמת פערים / חסרים במקרה שנדרש.
- אחד מעקרונות העבודה בתכנית הוא מענה מהיר וגמיש כדי למנוע נפקדות / עריקות על בסיס צרכים סוציאליים. מדי יום ידון צוות הבסיס בבעיות שעלו באותו יום, התקציב כולל סל מענים גמיש כדי לתת פתרונות מיידים. צריך לראות איך גם שאר הגורמים מאפשרים מענה מהיר.
- עובדות ניצוץ בערים ילוו את המלש"בים ויהיו החוליה המקשרת בין הגורמים באזרחות לבין המערך של הצבא.

בתי דין משלבים

- התכנית מתאימה את מודל בתי משפט קהילתיים למערכת הצבאית, תוך שילוב שלושה ארגונים שונים – יישוב, בסיס, בית דין.
- התכנית תזדהה חיילים בעריקות ראשונה עד 90 יום ותציע להם אלטרנטיבה לתהליך השיפוט והכליאה הרגיל, הכוללת תכנית שיקומית שתיקח בחשבון את הנעשה בבסיס ובבית מול הרווחה. חייל שיקבל על עצמו את התכנית ישולב חזרה בבסיס במערך של ניצוץ.
- הפיילוט יחל ב 1.1.18. הוחלט להתחיל לעבוד וללמוד תוך כדי יישום הן לגבי בניית התכנית, הן לגבי הקשר עם האזרחות והן לגבי ההכנה לשחרור.

נושאים שעלו בדיון:

- נדרשת התגייסות משותפת של כל השותפים לתכנית כדי לתת מענה מהיר לחייל ולמשפחתו כאשר על פי הגדרת צה"ל הגוף המתכלל של העבודה מולו הוא הרווחה. כל שותף צריך לבחון איך נערך לכך. ויש לבנות את מנגנון הסנכרון של כולם מול הצבא.
- התכנית מבקשת ליצור סטנדרט של גופים / עמותות שהצבא עובד איתם בהקשר של פתרונות מוגדרים (לא תהליכי ליווי) לחיילים. נדרש למפות את הארגונים הקיימים וכן להגדיר "תו תקן". ניתן ללמוד מהמודל של משרד החינוך לעבודה עם עמותות. מומלץ לקשר למאמץ הנעשה לגבי תקן לעמותות מנטוריונג.
- יש לבחון גם את נושא הקשר בין השירות הלאומי לצה"ל. פתיחת אלטרנטיבה של שירות לאומי לנושרים משרות צבאי. השוואת התנאים של חייל בודד בין משרתים בצה"ל למשרתים בשירות לאומי.
- יש לבחון גם את נושא ניסיונות ההתאבדות של חיילים במסגרת הנושאים שהתכנית מטפלת בהם.
- הומלץ לבחון שיתוף פעולה עם האגודה למען החייל סביב הדירות שהם מספקים לחיילים בודדים, ולשלב שם מרכיב של ליווי ושיפור התנאים בדירות.

לביצוע:

- יוקם צוות עבודה לנושא הגדרת סטנדרטים לעבודה עם צעירים על מרכיבי השונים.
- ימופו כלל הגורמים במשרדי הממשלה וברשויות ממשלתיות הרלוונטיים לעבודה עם הצבא ולמתן שירותים לחיילים שהם צעירים במצבי סיכון.